

gens mededeeling van den heer Teunissen komt deze ook voor in Oisterwijk en Voorburg op Buddleya.

Het hier ter vergadering aanwezige exemplaar werd 1 Aug. 1938 te Weert gevangen op een bijenkorf, waarop zich twee exemplaren bevonden. Een vlieg werd door den imker gedood, de andere werd verzameld. Ondanks gunstig weer deden zij geen pogingen om weg te vliegen en alles wees er op, dat zij nog niet hadden gevlogen en uit de korf afkomstig waren. Het lijkt derhalve niet uitgesloten, dat de larve dezer soort ook bij de honingbij (*Apis*) parasiteert.

Friese vermeldt in „Das Leben und Wirken unserer Blumenwespen“ pag. 420 ook slechts het voorkomen bij hommelen- en wespesoorten, waar de larven uitwendig aan de hymenoptera-larven zuigen. Speciaal wijst Friese op de groote overeenkomst in kleur (mimicry) tusschen *V. zonaria* en *Vespa crabro*.

Ceria conopoides.

Volgens Kabos gevonden te Hilversum, Rotterdam, Heerenveen, Zierikzee, Driebergen en Ulvenhout, waaraan dus ook een Limburgsche vindplaats: Weert 22 Juni 1936 kan worden toegevoegd.

Een paartje van de roofvlieg (*Asilus crabroniformis* L.) werd gevangen in cop. te Leende (N. Br.) 9 Sept. 1943. Roofvlieg, welke zich voedt met andere insecten. Volgens Oudemans „De Nederlandsche Insecten“ pag. 566 in Nederland niet algemeen.

Bekende vindplaatsen: Veluwe, Hilversum. In het Museum zijn exemplaren uit Canne (14-5-'36) en St. Pieter (10-11-1939) aanwezig.

De gewone dennenbladwesp (*Diprion pini* L.) treedt dit jaar als een ware plaag op in Midden-Limburg en het aangrenzend gedeelte van Noord-Brabant.

De heer W. Prick vraagt eenige inlichtingen over het museumkevertje, waarop de heeren Teunissen en Willemse antwoorden en ter bestrijding het gebruik van paradichloorbenzol aanbevelen.

Naar aanleiding van een vraag van den heer J. Prick omtrent de giftigheid van dit desinfectiemiddel voor den mensch deelt Mej van de Geyn mede, dat Prof. Perrin in „Bulletin de l'Académie de Médecine“, Nov. 1941, pag. 302, een aantal ziekteverschijnselen behandelt: hyperchrome anemie, hypergranulocytose, granulopenie e.a., veroorzaakt door omgang met paradichloorbenzol. Hij komt tot de conclusie: „Il ne faut plus considérer le p. dichlorobenzène comme inoffensif. Sa nocivité se traduit par des troubles rappelant les myélotoxicoses benzoliques avec le polymorphisme et la précarité prolongée des signes cliniques, la lenteur de la régression des altérations hématologiques, et enfin la fréquence de la guérison complète. Il faut toutefois estimer, en faisant état des probabilités apportées par une observation, que les malades peuvent passer du stade bénin à un stade de la plus haute gravité, comme dans les intoxications industrielles. Pour traiter utilement les malades, il faut penser à la nocivité possible du p.

dichlorobenzène et supprimer l'exposition aux emanations toxiques”.

De heer J. Prick zegt dit jaar weinig exemplaren van *Apatura iris* en *Limenitis sybilla* te hebben waargenomen. De heer Kortebos zag te Valkenburg echter veel exemplaren van *Limenitis sybilla*; hetzelfde nam de heer de Haan te Weert waar.

Naar aanleiding van de mededeeling van den heer W. Prick op de maandelijksche vergadering van 1 Sept. l.l. over de vondst van *Araschnia levana*, kreeg hij mededeeling van den heer Jacobie (Venlo), die een 20-tal exemplaren te Epen zou hebben gevangen en den heer Delnoye (Sittard), die *Araschnia levana* herhaaldelijk te Mamelis vond.

De volgende vergadering heeft plaats op Zaterdag 18 Dec., n.m. om half 3.

EEN NIEUWE VONDST (AVENIONIA BOURGUIGNATI Loc.) EN EEN OPWEKKING

door L. A. W. C. Venmans.

Het is een opvallend verschijnsel, dat onder de leden van de Nederlandsche Malacologische Vereniging het zuidelijke contingent zoo slecht vertegenwoordigd is. Op 1 Januari 1943 bedroeg het ledental der Vereeniging — de eenige op dit gebied in Nederland — 107. Van deze 107 leden wonen er, goed geteld, slechts 6 in de provincie Zeeland, 2 in Noord-Brabant en niet één in Limburg!

Dit wekt te grootere verwondering, wanneer men bedenkt, dat de provincie Limburg, en met name het zuidelijke deel daarvan voor de malacologische wetenschap een wel zeer interessant, om niet te zeggen het meest interessante gebied vormt van geheel Nederland. De geologische gesteldheid van den bodem met zijn löss en kalk, de klimatologische omstandigheden (hoogere gemiddelde jaartemperatuur), de structuur van het terrein met zijn heuvels en dalen hebben daar voor vele soorten een oecologisch dorado geschapen, dat eenig is in ons land. Ik behoef slechts te wijzen op *Clausilia laminata*, *parvula lineolata*, *rolphi*, op *Ericia elegans*, *Ena obscura*, verschillende *Helicella*'s en andere soorten, die alleen tot Zuid-Limburg beperkt zijn en niet noordelijker voorkomen. Om nog niet te spreken van de fossielen, waaraan de Limburgsche bodem zoo rijk is.

Te veronderstellen, dat onder dergelijke ideale omstandigheden in geheel Limburg geen beoefenaars voor dit deel der Natuurhistorie te vinden zijn, lijkt mij dan ook absurd. Stille werkers zijn er altijd en overal. Maar het is niet redelijk — ik zou bijna zeggen: niet verantwoord — om zijn licht onder de korenmaat te laten schijnen. Ik weet wel, dat het genieten van wat de natuur om ons heen zoo rijkelijk te genieten geeft, de vreugde van het zoeken, het vinden, het verzamelen, de rijkdom van het bezitten, het beschermen en ver-

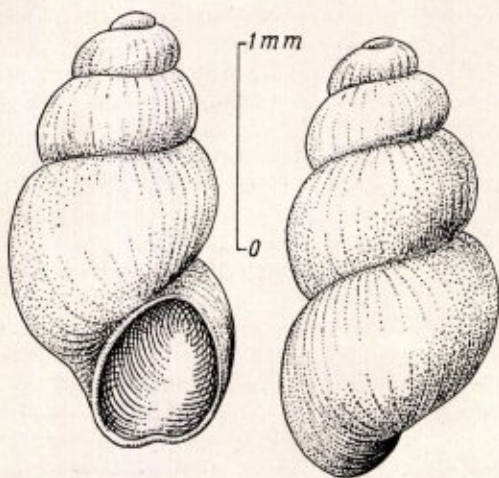

Fig. 1. *Avenionia bourguignati* (Loc.)
Maastricht, Jeker, 30-9-1942. Coll. Venmans Nr. 2250 b
Del. Venmans.

troetelen van een eigen, soms met veel moeite en kosten ingerichte collectie met alle daaraan verbonden, meestal mooie herinneringen... ik weet wel, dat in dat alles een zeer persoonlijk element schuilt; een nog veel grotere voldoening evenwel steekt in het anderen-deelgenoot-maken van onze eigen gevoelens, belevenissen, successen. Geven is inderdaad zaliger dan ontvangen!

Zijn er onder onze zuidelijke natuurliefhebbers mensen, die de malacologie als wetenschap of alleen maar als liefhebberij beoefenen, is het dan niet redelijk, dat er meer contact gelegd wordt met degenen, die zich elders in den lande daarmee bezighouden! Contact leidt vanzelf tot samenwerking; wil er vruchtbaar samengewerkt worden, dan zullen ook onze Limburgers en Brabanders — en vooral ook de jongeren onder hen — voor het voetlicht moeten treden. Er is nog zooveel te doen in de zuidelijke provinciën. Brabant kennen we in malacologisch opzicht nog zoo goed als in het geheel niet, en ook in Limburg is nog zeer veel systematisch werk te verrichten, en dat kan vanzelfsprekend het uitgebreidst en het grondigst geschieden door de ter plaatse wonenden. Door hen, die uit het Noorden kwamen, hun vacaties doorbrachten in die heerlijke streken en hun ontspanningstijd — het nuttige met het aangename verenigend — ook malacologisch productief wisten te maken door er te verzamelen en hun kennis en hun collecties te verrijken, is al veel werk verzet. Ik behoef hier alleen maar te wijzen op het door „Het Comité ter Bestudeering van de Molluskenfauna van Nederland” aangelegde kaartstelsel en de bijeengebrachte collectie, en op de vele gegevens, die op de hoklijsten van de Nederlandsche Malacologische Vereeniging in de laatste 5 jaren zijn verzameld.

De volgende mededeeling moge voor onze zuidelijke vrienden, die nog beter in de gelegenheid zijn, om het heele jaar door te verzamelen en studies te maken, een aansporing zijn, om zelf hun blijvende aandacht te wijden aan de malacologische fauna en zich niet langer afzijdig te houden,

doch door zich aan te sluiten bij de Nederlandsche Malacologische Vereeniging (Secr. F. E. Loosjes, Veenbergplein 31 rood, Haarlem; contributie f 1.—, abonnement op „Basteria” f 2.— p. jaar) meer contact te leggen tusschen Zuid en Noord, het reeds gedane werk mee te helpen aanvullen en zoo ook hun bijdrage te leveren tot de kennis van onze zuidnederlandsche mollusken.

* * *

Zestig jaar geleden werd in een bron te Courtenot in het Fransche departement Aube een voor de malacologie volkomen nieuwe soort ontdekt en door den Franschen Ingenieur-Malacoloog Arnold Locard in Februari 1883 in een artikel in de *Annales de la Société linnéenne de Lyon* beschreven onder den naam *Paulia bourguignati*.

In 1935, dus ruim vijftig jaar na de eerste ontdekking, werd hetzelfde bronslakje door Robert Leruth opnieuw aangetroffen, nu in een tweetal bronnen te Hermalle-sous-Argenteau in de Belgische provincie Luik.

Op 30 September van het vorige jaar was ondergeteekende zoo gelukkig, een tweetal exemplaren van deze wel zeer zeldzame soort in Nederland aan te treffen, en wel in zeefsel uit den Jeker even ten Zuiden van Maastricht. Hiermede is dus een nieuwe vindplaats toegevoegd aan de twee eenige tot nu toe bekende. Of inderdaad de soort in ons land levend voorkomt, is een vraag, die nog onbeantwoord moet blijven.

Avenionia bourguignati (Loc.) — voor de nomenclatuur en enkele andere bijzonderheden moge ik verwijzen naar mijn verhandeling in het eerstvolgend nummer van „Basteria” — leeft onder den grond in welwater. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat zij ook in ons land leeft, met name in Zuid-Limburg, waar de bodem kalkhoudend is en zeer goede levensvoorwaarden biedt.

De beide door mij gevonden huisjes waren leeg, van de dieren zelf, die erin gewoond hebben, was geen spoor meer te vinden, maar uit het feit, dat de zeer teere schelpjes in den snelstroomenden Jeker, waarvan de bodem bijna overal bezaaid is met scherpe stukken baksteen, tuf en kiezel, zoo

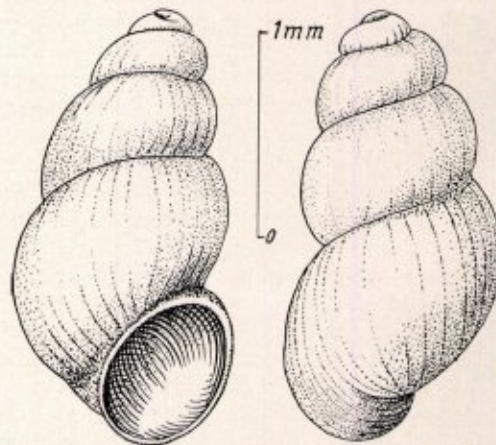

Fig. 2. *Avenionia bourguignati* (Loc.)
Maastricht, Jeker, 30-9-1942. Coll. Venmans Nr. 2250 a
Del. Venmans.

goed als geen beschadiging vertoonen, mag men wel opmaken, dat zij geen al te verre reis achter zich hebben gehad. Ze kunnen afkomstig zijn uit de bronnen van den Jeker of uit die van zijn zijstroompjes, zooals de Ezelsbeek en de Buth tusschen Tongeren en Mall, de Yerne in de buurt van Grandville, en de nog zuidelijker uitmondende Mulle.

Intusschen blijft de mogelijkheid bestaan, dat ze inderdaad op Nederlandsch gebied geleefd hebben en kan een grondig onderzoek van het Zuid-Limburgsche grondwater te eeniger tijd het bewijs daarvan leveren. In ieder geval staat het door deze vondst nu wel vast, dat *Avenionia bourguignati* (Loc.) voorkomt in het stroomgebied van den Jeker. Waar zich de preciese woonplaats bevindt, zal zeker de toekomst leeren.

De bijgevoegde afbeeldingen spreken voor zichzelf. De mondrand van het exemplaar op Fig. 1 vertoont aan de onderzijde een toevallige uitbocht. Van dit exemplaar is de hoogte 2.13 mm, die van het tweede stuk (Fig. 2) bedraagt 2.12 mm. De grootste diameter van beiden is 1.08, de hoogte der mondopening ± 0.68 mm.

Utrecht, 21-7-1943.

NAAR DE MAASSTREEK

door

A. DE WEVER.

Foto's v. d. schr.

IV.

In 1914 werd Glaskruid (*Parietaria officinalis*) in den Museumtuin geplant, vanwaar 't zich tot op den walmuur (in den grond) tusschen gebouw Nieuwenhof en groote walmuur langs den Jeker heeft uitgebreid, tot vóór eenigen tijd zelfs in een spleet tusschen muur en trottoirtegels.

Dit jaar ontdekte de heer Grégoire een prachtige vegetatie Liggend Glaskruid (*P. ramiflora*) in den kademuur langs de Maas bij 't Stadspark en in de resten van 't fort Randwijck. Hij vermoedde, dat deze soort uit België met de Maas is aangevoerd, echter niet uit Lanaye, want daar groeit alleen *P. officinalis*, maar uit Visé, waar *P. ramiflora* in muren langs de Maas groeit. In ieder geval is 't een mooie aanwinst voor onze wilde flora. Glaskruid is wel niet uitsluitend stroomdalplant; in N. Nederland, België en Duitschland komt 't ook buiten een stroomgebied voor.

Wij nemen nu den weg langs de Maas van Wijk naar de spoorbrug, waar we bij de zinkwitfabriek op afval Witte Munt met zuiver witte bloemen opmerken. Meestal zijn ze meer of min lilakleurig. Natuurlijk zien we er ook Klein Hoefblad. Zink is voor haar geen vergift. Ze bevat er 2 % van in den wortelstok; 't is dan ook al in de z.g. zinkflora langs de Geul ingedrongen.

Langs den veldweg naar 't Borgharenerbroek

zien we in de grasstrook *Knollathyrus*. Des zomers kan de akker hier er rood van zien, als men 't tenminste juist treft, dat er graan staat en geen hakvruchten. Men speurt ze dan ook aan den fijnen geur, bijna als van Reukerwten. De eigenaar der hoeve te Limmel kan ze maar niet kwijtraken, zoo sterk vermeerderd ze zich door worteluitloopers en knolletjes. De oude knollen kunnen wel zoo dik worden als een klein kippen-ei („muizen met steerten" noemt ze Dodonaes). Wij zullen haar langs 't nieuwe kanaal veel meer ontmoeten. Langs den spoorweg Bunde-Geul en bij 't Voogdijgesticht te Heer is ze met Maaskiezel aangevoerd, evenals te Schin op Geul en langs den Cannerweg. In M. Limburg groeit ze ook in akkers langs de Maas. In Gelderland werd ze gekweekt voor de eetbare knollen („erdeikels").

Aan den rand van de akkers groeien hier Gewone en Stinkende Kamille door elkaar. Laatstgenoemde is buiten 't Maasdal alleen op aanvoerderreinen te vinden.

Wat hier duidelijk in 't oog valt, dat is de Groote Klis, waarvan in Mei de bladrossetten zoo decoratief zijn, wegens de breede eenigszins gegolfde bladen. In Juli en Augustus zijn 't indrukwekkende planten met meterhoohe, vertakte bloem- of vruchtstengels.

In 't nog heldere Canjelbeekje zwemmen groene sligten van Sterrekroos, zoowel Herfst- als Moerassterrekroos. Lies- en Mannagras sieren de boorden, evenals Groote Egelskop, Kleine Watereppe en Groote Waterweegbree.

't Dichtbladig Fonteinkruid ziet er niet zoo frisch uit, omdat 't zooveel vuil opvangt en vasthoudt.

In een paar slooten bij Limmel en 't kasteel Bethleem is nog wat Waterviolier overgebleven; in helder water een mooie verschijning. De bloemen zitten in kransen langs den stengel als bij Japansche Sleutelbloemen. De hoofdstengel, die bijna 1 meter lang kan worden, ligt horizontaal; de zijstengels staan vertikaal om den bloei-stengel, die $\frac{1}{2}$ meter lang is, waardoor deze beter rechtop blijft. Als sloten en poelen droog raken, kan ze zich redden door den landvorm aan te nemen. Ze krijgt dan heel korte blaadjes en bloeit nauwelijks meer. De vruchtwand vergaat door verslijming, waardoor de zaden in 't water terecht-komen.

Over de Canjelbeek begint 't Borgharenerbroek. Eens was dit gedeeltelijk vochtig eikhaagbeukbosch met veel Vrouwtjesvarens, Springzaad, Bergeerenprijs en andere, die van voedselrijk bodemwater hielden. Er waren ook plekken, waar water dicht aan of boven de oppervlakte kwam. Hier had zich elsbroek gevormd met Geldersche Roos, Sporkenhout, Lijsterbes, Oor- en Grauwe Wilg, Hop, Bitterzoet, e.a. In den voet der Elzestronken hadden zich Stekelvarens genesteld met veenvormende mossen. Canadeesche Populieren en Witte Els heeft men er later bijgeplant. Boschbies siert de natte plekken met groote pluimen, groene bloempjes, soms 2 of 3 étages hoog. Lies-